

Sygn. akt VI P 95/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2020 roku.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący sędzia Przemysław Chrzanowski

Protokolant Beata Ignaczak

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2020 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództw Z. B., J. D., W. K., A. R., K. T.

przeciwko (...) Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W., (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zobowiązanie do wykupywania biletów ulgowych

1. oddała powództwa Z. B., J. D., W. K., A. R. i K. T. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.,
2. oddała powództwa Z. B., J. D., W. K., A. R. i K. T. przeciwko (...) Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W.,
3. odstępuje od obciążania powodów Z. B., J. D., W. K., A. R. i K. T. kosztami sądowymi oraz kosztami procesu.

Sygn. akt VI P 95/19

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 listopada 2018 roku powód A. R. wniósł o zobowiązanie pozwanego Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. do wykupienia na jego rzecz usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających świadczenia przedemerytalne począwszy od 2018 roku oraz w kolejnych latach, po spełnieniu przez powoda wymogów określonych w porozumieniu z 27 listopada 2013 roku oraz uiszczeniu wymaganej kwoty. W uzasadnieniu wskazał, że przeszedł na emeryturę kolejową 26 maja 2014 roku oraz w związku z tym - po wypowiedzeniu układu zbiorowego pracy - świadczenia, których dochodził, były realizowane w oparciu o porozumienie z 27 listopada 2013 roku przez zarządcę PNI w upadłości układowej. Natomiast pozwany syndyk odmówił realizacji świadczeń, których powód dochodzi.

(pozew – k. 1-3)

Pozwem z dnia 7 listopada 2018 roku powód K. T. wniósł o zobowiązanie pozwanego (...) Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. do wykupienia na jego rzecz usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających świadczenia przedemerytalne począwszy od 2018 roku oraz w kolejnych latach, po spełnieniu przez powoda wymogów określonych w porozumieniu z 27 listopada 2013 roku oraz uiszczeniu wymaganej kwoty. Podniósł argumentację podobną jak wszyscy pozostali powodowie, wskazując na datę ustania stosunku pracy i dalsze obowiązywanie porozumienia.

(pozew – k. 2-6 a.s. sygn. akt VI P 105/19)

Pozwem z dnia 19 listopada 2018 roku powód Z. B. wniósł o zobowiązanie pozwanego (...) Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. do wykupienia na jego rzecz usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających świadczenia przedemerytalne począwszy od 2018 roku oraz w kolejnych latach, po spełnieniu przez powoda wymogów określonych w porozumieniu z 27 listopada 2013 roku oraz uiszczeniu wymaganej kwoty. Podniósł argumentację podobną jak wszyscy pozostali powodowie.

(pozew – k. 1-3 a.s. sygn. akt VI P 103/19)

Pozwem z dnia 10 grudnia 2018 roku powód J. D. wniósł o zobowiązanie pozwanego Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. do wykupienia na jego rzecz usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających świadczenia przedemerytalne począwszy od 2018 roku oraz w kolejnych latach, po spełnieniu przez powoda wymogów określonych w porozumieniu z 27 listopada 2013 roku oraz uiszczeniu wymaganej kwoty. Podniósł argumentację podobną jak wszyscy pozostali powodowie.

(pozew – k. 3-4 a.s. sygn. akt VI P 106/19)

Pozwem z dnia 10 stycznia 2019 roku powód W. K. wniósł o zobowiązanie pozwanego(...) Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. do wykupienia na jego rzecz usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających świadczenia przedemerytalne, po spełnieniu przez powoda wymogów określonych w porozumieniu z 27 listopada 2013 roku oraz uiszczeniu wymaganej kwoty. Podniósł argumentację podobną jak wszyscy pozostali powodowie wskazując na status emeryta kolejowego i odmowę przez syndyka wykonana zagwarantowanych porozumieniem uprawnień.

(pozew – k. 1-3 a.s. sygn. akt VI P 138/19)

Pozwany(...) Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództw Z. B., J. D., W. K., A. R. i K. T. o zobowiązanie do wykupywania ulg transportowych oraz wniósł o zasądzenie kosztów procesu, podnosząc zarzuty natury materialnej oraz kwestionując, że porozumienie z dnia 27 listopada 2013 roku obowiązuje go oraz, że to porozumienie nie jest źródłem prawa pracy i uprawnień dla emerytów.

W stosunku do powoda K. S. podniósł również zarzut braku legitymacji biernej ze względu niezatrudnianie go w dacie ustania stosunku pracy przez upadłego.

(odpowiedź na pozew – k. 31-38 a.s. sygn. akt VI P 103/19; odpowiedź na pozew – k. 34-41v a.s. sygn. akt VI P 105/19; odpowiedź na pozew – k. 26-33; odpowiedź na pozew –k. 91-98; odpowiedź na pozew – k. 358-365).

Ze względu na tożsamość przedmiotową sprawy z powództw Z. B., J. D., W. K. i K. T. zostały połączone ze sprawą z powództwa A. R. przeciwko (...) Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. celem łącznego prowadzenia i rozstrzygnięcia.

Sąd wezwał do udziału w sprawie z powództwa Z. B., J. D., W. K., A. R. i K. T. po stronie pozwanej (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W..

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództw w całości oraz zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazała, że nie łączyła ją z powodami żadna umowa (cywilnoprawna lub umowa o pracę) lub stosunek zobowiązaniowy, na podstawie którego byłaby zobowiązana do wykupywania biletów. Ponadto podniosła, że umową sprzedaży z dnia 13 lipca 2018 roku były objęte tylko enumeratywnie wskazana prawa i rzeczy. Porozumienie z dnia 27 listopada 2013 roku jako zobowiązanie nie przeszło na pozwaną Spółkę i nie rodzi po jej stronie żadnych obowiązków.

Podniosła również szereg argumentów dotyczących braku przejścia uprawnień ewentualnie istniejących ze strony pozwanego S. lub samego Przedsiębiorstwa na pozwaną Spółkę. Pozwana podniosła zarzut braku legitymacji biernej.

(postanowienie z dnia 6 maja 2019 roku – k. 147; odpowiedź na pozew – k. 166-174)

Powód J. D. w toku procesu zmodyfikował żądanie o tyle, że wniósł o solidarne zobowiązanie (...) Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. oraz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. do wykupywania ulg transportowych zgodnie z ww. Porozumieniem w sprawie usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających świadczenia przedemerytalne.

(pismo procesowe z dnia 30 sierpnia 2019 roku – k. 455-458)

Sąd ustalił, co następuje:

Powód A. R. był zatrudniony w jednostkach organizacyjnych (...) od 4 września 1969 roku. Dalej był zatrudniony w Zakładzie (...) Sp. z o.o. w W., Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. oraz Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. w upadłości układowej. Pracował, aż do ustania zatrudnienia przede wszystkim jako maszynista. Stosunek pracy trwał do 26 maja 2014 roku i ustał w związku z przejściem powoda na emeryturę kolejową i zawarciem porozumienia z pracodawcą w przedmiocie ustania stosunku pracy w związku z uzyskaniem uprawnień do świadczenia. Powód od 7 maja 2014 roku otrzymał świadczenie emerytalne.

Powód jako pracownik kolejowy przepracował ponad 15 lat.

(bezsporne, a nadto: świadectwo pracy – k. 4-4verte oraz akta osobowe powoda; porozumienie z dnia 19 maja 2014 roku)

Powód Z. B. był zatrudniony w jednostkach organizacyjnych (...) od 3 października 1975 roku. Dalej był zatrudniony w Zakładzie (...) Sp. z o.o. w W., Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. oraz Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. w upadłości układowej oraz Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. w upadłości likwidacyjnej. Pracował przede wszystkim aż do ustania zatrudnienia jako maszynista. Stosunek pracy trwał do 26 lipca 2016 roku i ustał w związku z przejściem powoda na emeryturę kolejową.

Powód jako pracownik kolejowy przepracował ponad 15 lat.

(bezsporne, a nadto: świadectwo pracy – k. 5 a.s. sygn. akt VI P 103/19 oraz akta osobowe powoda)

Powód K. T. był zatrudniony w jednostkach organizacyjnych (...) od 18 czerwca 1962 roku. Pracował przede wszystkim aż do ustania zatrudnienia jako maszynista. Stosunek pracy trwał do 31 października 1999 roku i ustał w związku z przejściem powoda na wcześniejszą emeryturę kolejową z dniem 31 października 1999 roku. Strony w tym zakresie zawarły porozumienie o ustaniu stosunku pracy.

Powód posiada legitymację poświadczającą uprawnienia do ulgowej ulgi transportowej w klasie drugiej za 2013 rok, wystawioną przez (...) S.A. w W. podpisaną przez prezesa zarządu J. M. z kodem pracodawcy 771, na której jest grafika na 2013 r. z podpisami.

Powód jako pracownik kolejowy przepracował ponad 15 lat.

(bezsporne, a nadto: akta osobowe powoda, adnotacje o zatrudnieniu – k. 12 a.s. sygn. VI P 105/19; legitymacja – k. 8)

Powód J. D. był zatrudniony w jednostkach organizacyjnych (...) od 7 grudnia 1971 roku. Pracował przede wszystkim aż do ustania zatrudnienia jako maszynista, konserwator, mechanik, toromistrz oraz mistrz. Stosunek pracy trwał do 31 lipca 2012 roku i ustał w wyniku zawarcia porozumienia o rozwiązaniu umowy o pracę w związku z „Porozumieniem

w sprawie zasad postępowania w sprawach pracowników objętych grupowym zwolnieniem w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. z dnia 18 maja 2012 roku”.

Od 29 czerwca 2013 roku powód miał przyznane prawo do emerytury wypłacanej przez ZUS. W okresie od 14 marca 2013 roku do 29 września 2013 roku powód pobierał świadczenie przedemerytalne.

(świadczenie pracy – k. 459-460; porozumienie z dnia 21 czerwca 2012 r. – k. 181 cz. b. a.o. powoda; akta osobowe powoda; zaświadczenie – k. 508)

Powód W. K. był zatrudniony w różnych jednostkach organizacyjnych (...) od 7 grudnia 1971 roku. Pracował również w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Pracował aż do ustania zatrudnienia przede wszystkim jako maszynista oraz specjalista z zakresu robót torowych. Stosunek pracy trwał do 27 kwietnia 2011 roku i ustał w wyniku zawarcia porozumienia w związku z przejściem na emeryturę od 28 kwietnia 2011 roku.

(bezsporne, a nadto: porozumienie z dnia 23 lutego 2011 roku – k. 5 a.s. sygn. akt VI P 138/19; akta osobowe powoda)

W Przedsiębiorstwie (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. nie obowiązuje Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy zawarty 12 marca 2008 pomiędzy Zarządem Spółki a reprezentującymi pracowników organizacjami związkowymi, gdyż Układ został wypowiedziany w 2012 r.

(uchwała nr 19/2012 – k. 56; informacja o powiadomieniu PIP – k. 57)

W dniu 27 listopada 2013 r. zostało zawarte Porozumienie w sprawie ulgowych usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających kolejowe świadczenia przedemerytalne przez Związek (...), działającym w imieniu i na rzecz pracodawców, a następującymi przewoźnikami: (...) S.A., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o. oraz (...) S.A.

Zgodnie z załącznikiem nr 2 wskazano jako pracodawcę m.in. Przedsiębiorstwo (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W. w upadłości układowej (pkt 11).

Postanowienia porozumienia dotyczą pracowników oraz niektórych członków ich rodzin, emerytów, rencistów i osób pobierających kolejowe świadczenie przedemerytalne, w zakresie korzystania z ulgowych usług transportowych w roku 2014 i w latach następnych (§1 poroz.).

Za pracodawcę uważa się podmioty wskazane w załączniku nr 2, natomiast za emeryta kolejowego osobę, która ma łącznie co najmniej 15 lat pracy na kolei i w związku z przejściem na emeryturę rozwiązała stosunek pracy z pracodawcą albo uprawnienie emerytalne nabyła po okresie pobierania kolejowego świadczenia przedemerytalnego, albo uprawnienie emerytalne nabyła po okresie pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, pod warunkiem, że pobierała emeryturę (§ 2 pkt 1 i 3 poroz.). Za rencistę kolejowego uważa się osobę, która ma łącznie co najmniej 15 lat pracy na kolei i w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy lub bez względu na okres pracy na kolei, o ile renta przysługuje wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej powstałej w związku z pracą na kolei rozwiązała stosunek pracy z pracodawcą, pod warunkiem, że pobiera tę rentę (§ 2 pkt 4 poroz.).

Pracodawca na wniosek pracownika wykupuje dla niego usługi transportowe z ulgą 99% w klasie II z zastrzeżeniem ust. 2 § 7 ust. 2. Usługi transportowe dla osób wymienionych w ust. 1 wykupywane są przez pracodawcę po uiszczeniu przez wnioskującego pracownika opłaty za wydanie dokumentu poświadczającego prawo do korzystania z ulgowych usług transportowych o której mowa w § 9 ust. 5, chyba Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy lub inne przepisy prawa pracy obowiązujące u pracodawcy stanowią inaczej. Pracownik ma prawo do ulgowych usług transportowych, nie wcześniej niż po upływie okresu próbnego. Pracownik, który ma co najmniej 5 lat pracy na kolei, z wyłączeniem okresów pracy zakończonych rozwiązaniem umowy o pracę z winy pracownika, może wykupić dopłatę do ulgowych usług transportowych w klasie dowolnej, na przejazdy pociągami uruchamianymi przez (...) S.A. Innego niż pracownik

płatnika dopłaty, o której mowa w ust. 4 może określać Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy lub inne wewnętrzne przepisy prawa pracy, obowiązujące u danego pracodawcy (§ 3 poroz.).

Usługę transportową z ulgą 99% w klasie drugiej, w ramach pakietu I i/albo pakietu II, na wniosek emerytów kolejowych (1), rencistów kolejowych (2), wykupuje pracodawca po uiszczeniu przez pracownika opłaty jednorazowej (§ 4).

Minimalna opłata za przejazd uiszczana przez osobę posiadającą wykupione ulgowe usługi transportowe nie może być niższa niż 50% ceny najtańszego biletu jednorazowego normalnego stosowanego przez przewoźnika w danej klasie i kategorii pociągu (§ 7ust. 2).

(porozumienie z dnia 27 listopada 2013 roku wraz z załącznikami – k. 40-49vete)

Na podstawie porozumienia z dnia 27 listopada 2013 roku Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w upadłości układowej zawarło umowę numer (...) z dnia 23 stycznia 2015 roku, której przedmiotem była sprzedaż ulgowych usług transportowych na rok 2015 na podstawie porozumienia z dnia 27 listopada 2013 roku. Usługi miały być wykupywane na wniosek osoby uprawnionej zgodnie z porozumieniem oraz art. 74b ustawy z dnia 8 września 2000 roku o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) w tym emerytów kolejowych, rencistów kolejowych i rencistów rodzinnych po uiszczeniu przez wnioskodawcę kwoty 50,00 zł brutto (§ 1 ust. 1 umowy).

Umowa została zwarta na czas określony do 31 grudnia 2015 roku.

(umowa z dnia 23 stycznia 2015 roku – k. 382-388v)

W okresie prowadzenia postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu, Zarządca masy upadłości Przedsiębiorstwa (...) wykupywał dla emerytów, w tym powodów, ulgowe usługi transportowe.

Postanowieniem z dnia 27 maja 2015 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie X Wydział Gospodarczy zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. w upadłości układowej na upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego.

Po objęciu zarządu masy upadłości (...) Sp. z o.o. przez S., w związku ze zmianą trybu postępowania na postępowanie obejmujące likwidację majątku dłużnika, zaprzestał on wykupywania rzeczonych biletów. O powyższym poinformował powodów w stosownych pismach.

Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2018 roku Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie o sygn. akt X GUp 35/15, zezwolił pozwanemu S. na dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa upadłego od 1 stycznia 2018 roku do 30 czerwca 2018 roku.

(bezsporne, postanowienie – k. 58)

Następnie, w dniu 13 lipca 2018 roku między pozwanym S. a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. została zawarta notarialna umowa sprzedaży przedsiębiorstwa wchodzącego w skład masy upadłości rozumianego na podstawie art. 55¹ k.c. obejmującego wymienione składniki majątku w postaci praw i rzeczy. Nabywca (...) wskazał, że ma świadomość co do zatrudniania przeciwników przez upadłą spółkę, warunków pracy wymykających ze stosunków pracy łączących spółkę i pracowników, w tym uprawnień pracowników, akceptując fakt stania się z mocy prawa pracy w trybie art. 23¹ k.p. stroną stosunków pracy łączących spółkę i jej pracowników, akceptując fakt przejęcia pracowników zgodnie ze stanem zatrudnienia.

(umowa sprzedaży formie aktu notarialnego – k. 224-314)

Z kolei prawa i obowiązki, jakie wynikały z zawarcia przez Związek (...) (m.in. w imieniu Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w upadłości układowej) w dniu 27 listopada 2013r. Porozumienia w sprawie ulgowych usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających kolejowe świadczenia przedemerytalne, nie przeszły na pozwanego (...) S.A. Porozumienie nie zostało objęte umową sprzedaży. Nie przeszły na (...) S.A. również umowy zawarte przez (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z przewoźnikami.

(umowa sprzedaży w formie aktu notarialnego – k. 294-381v)

Zgodnie z § 6 Statutu Związku (...), członkiem Związku może być jednostka organizacyjna zatrudniająca pracowników (pracodawca), prowadząca działalność gospodarczą na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a w szczególności pracodawcy prowadzący działalność w sektorze kolejowym lub działający na potrzeby tego sektora, którzy identyfikują się z celami statutowymi Związku oraz zamierzają wspierać ich realizację.

Zgodnie z § 10 członkostwo w Związku ustaje w razie wystąpienia ze Związku. Deklarację wystąpienia ze Związku składa się w formie pisemnej najpóźniej na 6 miesięcy przed upływem roku kalendarzowego, tj. do 30 czerwca ze stukiem na koniec roku kalendarzowego.

W przypadku zaprzestania spełniania warunków bycia członkiem, nie było wymagane złożenie oświadczenia. Wykreślenie następowало z urzędu z dniem zaprzestania spełniania warunków.

(statut (...) k. 66-71)

Związek (...) zwrócił się do pozwanego S. o przesłanie pisma o wykreślenie Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. spośród członków Związku (...).

Pismem z dnia 17 grudnia 2018 roku pozwany S. wniósł o wykreślenie Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w W. w upadłości likwidacyjnej spośród członków Związku (...) z dniem 13 lipca 2018 roku. W uzasadnieniu wskazał, że Przedsiębiorstwo nie spełnia obecnie przesłanek wskazanych w statucie od dnia 13 lipca 2018 roku. S. zakończył prowadzenie działalności gospodarczej z dniem 30 czerwca 2018 roku, zaś Przedsiębiorstwo upadłego zostało sprzedane na rzecz (...) Spółki Akcyjnej, które na podstawie art. 23¹ k.p. przejęło pracowników upadłego.

(mail – k. 63; pismo syndyka – k. 64)

Z dniem 12 lipca 2018 roku Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. w upadłości likwidacyjnej zostało wykreślone spośród członków zwyczajnych Związku (...).

(pismo z dnia 21 sierpnia 2019 roku – k. 489)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, aktach osobowych powodów załączonych do odpowiedzi na pozew, wnoszonych przez pozwanego S..

W toku postępowania bezsporne pozostawały okresy zatrudnienia powodów oraz podmioty, w których byli zatrudnionymi, a także stanowiska pracy. Ponadto znalazły one potwierdzenie w przedłożonych świadectwach pracy, a także nie były kwestionowane przez żaden z pozwanych podmiotów. W zakresie okresu zatrudnienia powoda J. D. Sąd ustalił, że jego stosunek pracy nie ustał w związku z uzyskaniem uprawnień do świadczeń przedemerytalnych, jak twierdził w pozwie, ponieważ te świadczenia otrzymał w marcu 2013 roku, podczas gdy jego stosunek pracy ustał z dniem 31 lipca 2012 roku. W tym zakresie Sąd oparł się na przedłożonych przez powoda J. D. zaświadczeniach uzyskanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Zeznania powodów Z. B., J. D. i K. T. okazały się nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ powodowie prezentowali w ich trakcie tylko swoje stanowiska, a okoliczności na które zeznawali, były niesporne w zakresie ustania ich stosunków pracy i trybu zakończenia stosunku pracy. Nadto znalazły potwierdzenie w dokumentach złożonych do akt sprawy. Dowód zeznań powodów W. K. i A. R. Sąd pominął ze względu na ich niestawiennictwo na

rozprawie. Zeznania świadka J. C. oraz K. G. Sąd ocenił jako wiarygodne. Sąd dał im wiarę ponieważ korespondowały z ustaleniami dokonanymi na podstawie dowodów z dokumentów.

Strony nie wniosły o uzupełnienie materiału dowodowego.

W tak ustalonym stanie faktycznym i wobec w znacznej mierze jego bezspornego charakteru, kwestią oceny Sądu pozostawała ocena i kwalifikacja prawna zasadności roszczeń powodów, które były wywodzone w toku postępowania na gruncie przepisów prawa materialnego.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem rozpoznania w tej sprawie były roszczenia pięciu powodów: Z. B., J. D., W. K., A. R. i K. T., skierowane w pierwszej kolejności przeciwko (...) Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W.. Natomiast w dalszej kolejności powodowie wnosili o wezwanie do sprawy w charakterze pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.. Przeciwko obu pozwany dochodzili zobowiązania do wykupywania biletów ulgowych, z tym, że powód J. D. dochodził tego zobowiązania w sposób solidarny.

Na wstępie Sąd zważył, że argumentacja obu pozwanych różniła się od siebie w części, wobec tego - po zbadaniu kwestii legitymacji biernej w tej sprawie w pierwszej kolejności - Sąd dalej rozpozna merytorycznie zasadność argumentacji pozwanego S. i ewentualnie (...) S.A., zmierzających do wykazania zasadności oddalenia powództw w całości.

Jednym z pozwanych podmiotów jest Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. w upadłości likwidacyjnej natomiast drugim pozwany wezwany do udziału w sprawie w toku postępowania jest (...) S.A. z siedzibą w W..

Zgodnie z art. 173 ustawy z 28 lutego 2013 r. - Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 2171 ze zm.), syndyk niezwłocznie obejmuje majątek upadłego, zarządza nim, zabezpiecza go przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zabraniem go przez osoby postronne oraz przystępuje do likwidacji. W związku z tym, podstawowym celem syndyka jest spieniężenie majątku upadłego w celu zaspokojenia jak największej liczby wierzycieli w jak największym stopniu. S. nie tylko obejmuje majątek należący do upadłego, zarządza tym majątkiem i przeprowadza jego likwidację, lecz także powinien dokonać wszelkich czynności, jakie są potrzebne dla skutecznego uzyskania własności lub innych praw.

Odpowiedzialność syndyka w sprawach z zakresu prawa pracy wiąże się w ścisły sposób ze statusem syndyka wynikającym z przepisów prawa upadłościowego oraz przepisów prawa pracy, w świetle których syndykowi nie można przypisać przymiotu pracodawcy w zakresie stosunków prawa pracy. S. jest tylko osobą zarządzającą masą upadłości w celu zrealizowania funkcji związanych z postępowaniem upadłościowym i nie jest następcą prawnym upadłego. Upadły przedsiębiorca, czyli w tym przypadku samo Przedsiębiorstwo (...), zatrudniający pracowników i mający do chwili upadłości status pracodawcy, nadal nim pozostaje po ogłoszeniu upadłości, pomimo utraty możliwości zarządzania swoim majątkiem. Oznacza to, że formalnie nadal posiada on status pracodawcy, ale jednak nie ma już prawnych i faktycznych możliwości występowania w roli pracodawcy. Tak więc upadły nie może dokonywać czynności z zakresu prawa pracy zarówno w odniesieniu do indywidualnych, jak i zbiorowych stosunków pracy. Przez sam fakt objęcia zarządu majątkiem upadłego na podstawie art. 173 ustawy - Prawo upadłościowe, syndyk nie staje się pracodawcą w rozumieniu przepisów prawa pracy. W wyniku upadłości przedsiębiorcy zatrudniającego pracowników, następuje natomiast zmiana po stronie osoby dokonującej czynności w sprawach z zakresu prawa pracy. Uprawnienia syndyka w rozważanym zakresie są uzależnione od tego, czy syndyk po objęciu swojej funkcji jedynie obejmuje zarząd i przeprowadza likwidację majątku, czy też po objęciu zarządu majątkiem masy upadłości nadal prowadzi przedsiębiorstwo upadłego. S. dokonuje czynności z zakresu prawa pracy, ale musi uwzględniać odmienną i zróżnicowaną celów postępowania upadłościowego i przepisów prawa pracy. Jeśli syndyk uzyskał zgodę na dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa w trybie art. 312 ustawy - Prawo upadłościowe, to tym samym uzyskuje uprawnienia do zatrudniania pracowników w niezbędnym zakresie. Skoro więc syndyk masy upadłości jest z mocy art. 3¹ k.p. organem uprawnionym do dokonywania czynności w sprawach pracowniczych, to jego odpowiedzialność w stosunkach prawa pracy ukształtowana jest analogicznie jak odpowiedzialność pracodawcy. Zadaniem S. jest przeprowadzenie likwidacji

majątku upadłego, tym samym w związku z zakończeniem lub umorzeniem postępowania upadłościowego ustanie byt prawny podmiotu, w imieniu którego działa obecnie S., co oznacza, że przestanie on pełnić swoją funkcję, a podmiot zobowiązany do spełnienia świadczeń przestanie istnieć.

W tej sprawie pozwany S. miał zgodę na prowadzenie działalności gospodarczej do 30 czerwca 2018 roku. Wobec tego od 1 lipca 2018 roku już z samej istoty jako podmiotu nieprowadzącego działalności gospodarczej upadłego nie można mu przypisać uprawnień z cytowanego art. 3¹ k.p. Natomiast w okresie kiedy syndyk w 2018 roku miał jeszcze możliwość prowadzenia działalności ewentualne uwzględnienie żądania powodów prowadziłyby do powstania stanu sprzecznego z interesem i obowiązkami syndyka. Ponadto Sąd nie jest w stanie przewidzieć do kiedy syndyk będzie sprawował swoją funkcję w stosunku do upadłego Przedsiębiorstwa (...) oraz także, czy w przyszłości nie zostanie wypowiedziane Porozumienie z 27 listopada 2013 roku. Tym samym nakazanie pozwanemu syndykowi wykonywania zobowiązań zawartych w przedmiotowym porozumieniu w 2018 roku i przez kolejne lata, na nieoznaczony z góry okres, jest sprzeczne z jego funkcją i również przemawia za nieuwzględnieniem żądań powodów. Nakazanie syndykowi wykupywania ulg w momencie, kiedy nie jest prowadzona działalność gospodarcza upadłego, pozostaje w sprzeczności z założeniem samego postępowania upadłościowego. Mogłoby to doprowadzić do sytuacji, że pozwany syndyk zostałby zobowiązany do wykupywania ulg transportowych na rzecz powodów w sytuacji, gdy nie miałby możliwości uzyskania na to środków z masy upadłości, ponieważ zostałaby ona przeznaczona na zaspokojenie należności i zobowiązań wyższych kategorii.

Nie można też tracić z pola widzenia faktu, że lata 2018 oraz 2019 już minęły, więc zbędne byłoby zobowiązanie kogokolwiek do wykupienia na rzecz danej osoby fizycznej ulgowych usług transportowych, które to usługi mogły być realizowane tylko w tych latach 2018 oraz 2019.

Ponadto w tej sprawie Sąd mając na względzie wskazania powodów wezwał do udziału po stronie pozwanej (...) Spółkę akcyjną z siedzibą w W.. Na wstępie Sąd wskazuje, że umowa sprzedaży, zgodnie z którą przedsiębiorstwo upadłego zostało sprzedane przez syndyka rzeczonoj spółce, została zwarta z dniem 13 lipca 2018 roku ze skutkiem od tego dnia. Powodowie wnosząc powództwa i żądając wezwania do udziału w sprawie po stronie pozwanej (...) S.A. w W. nie wskazali okresu od którego żądają aby ta spółka była zobowiązana do wykupywania ulgowych usług transportowych na ich rzecz. Podkreślić należy, że badanie legitymacji procesowej stron procesu, która stanowi przesłankę materialnoprawną jest obowiązkiem Sądu, który do kwestii tej odnosi się przed merytoryczną oceną sprawy. Istnienie legitymacji procesowej bada zatem z urzędu Sąd, orzekając co do istoty sprawy. Mając to na względzie Sąd z urzędu przystąpił do badania legitymacji biernej procesowej. Przedmiotowa spółka nie ma legitymacji biernej w zakresie roszczenia o zobowiązanie do wykupywania ulg przed 13 lipca 2018 roku (do 12 lipca 2018 roku). Co jest niesporne, w tej dacie (...) nie był stroną porozumienia z 27 listopada 2013 roku, nie był ponadto pracodawcą powodów w dacie ustania ich stosunków pracy. Z tego wynika, że nie może być stroną pozwaną w tym zakresie za ten okres. Natomiast odnośnie legitymacji biernej za dalszy okres Sąd uznał, że pozwana Spółka Akcyjna nie ma legitymacji biernej do bycia stroną procesu, ponieważ w stosunku do powodów nie jest ani ich pracodawcą, ani na podstawie żadnego innego przepisu prawa materialnego nie jest ewentualnie zobowiązana do wykupywania ulgowych usług transportowych.

Bezspornie, powodowie Z. B., J. D., W. K., A. R. i K. T. w dniu zawarcia umowy sprzedaży, czyli 13 lipca 2018 roku, nie byli pracownikami upadłego i tym samym nie stali się pracownikami pozwanej Spółki Akcyjnej – nie byli bowiem objęci stanem zatrudnienia na dzień 13 lipca 2018 roku. Aktualne pozostają rozważania z części poprzednich, że w przypadku PNI nie obowiązywały ani układ zbiorowy pracy, ani ponad zakładowy układ zbiorowy pracy, a także, że powodowi nie mogą roszczenia oprzeć na normach porozumienia z 27 listopada 2013 roku, które nie stanowi źródła prawa pracy zgodnie z Kodeksem pracy. W takiej sytuacji po stronie sprzedającego (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej reprezentowanej przez pozwanego syndyka, żadne zobowiązanie do wykupu usług transportowych na rzecz powodów nie mogło przejść na pozwaną Spółkę z mocy umowy sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego. Zgodnie z art. 316 ust. 1 i 317 ust. 2 Prawa upadłościowego, Przedsiębiorstwo upadłego powinno być sprzedane jako całość, chyba że nie jest to możliwe. Nabywca przedsiębiorstwa upadłego nabywa je w stanie wolnym od

obciążeń i nie odpowiada za zobowiązania upadłego. Wszelkie obciążenia na składnikach przedsiębiorstwa wygasają, z wyjątkiem obciążeń wymienionych w art. 313 ust. 3 i 4. Ponadto zgodnie z art. 318 ust 1 Prawa upadłościowego, jeżeli sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego jako całości nie jest możliwa ze względów ekonomicznych lub innych przyczyn, można sprzedać zorganizowaną część przedsiębiorstwa. Sąd rozpoznający sprawę podziela pogląd, że zbycie przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ k.c. nie wywołuje skutku następstwa prawnego o charakterze ogólnym po stronie nabywcy. Okoliczność, że do nabycia przedsiębiorstwa upadłego mają zastosowanie przepisy szczególne (art. 316 i 317 p.u.n.) nie rzutuje na zasadność tej oceny także w odniesieniu do nabycia przedsiębiorstwa w ramach postępowania upadłościowego. Następstwo prawne o charakterze ogólnym ma miejsce wówczas, gdy określony podmiot (następca) wchodzi w ogół praw i obowiązków innego podmiotu (poprzednika prawnego). Tymczasem nabywca przedsiębiorstwa upadłego nabywa wprawdzie to przedsiębiorstwo jako zorganizowaną całość majątku upadłego, jednakże nie przejmuje zobowiązań upadłego. Artykuł 317 ust. 2 p.u.n. stanowi wyraźnie, że nabywca przedsiębiorstwa upadłego nabywa je w stanie wolnym od obciążeń i nie odpowiada za zobowiązania upadłego. Nie można zatem przyjąć, że wstępuje on w ogół praw i obowiązków upadłego jako sukcesor (v. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2010 r. V CSK 338/09). Ponadto chociaż co do zasady sam fakt nabycia przedsiębiorstwa nie wystarcza do przyjęcia, że jego nabywca staje się następcą prawnym zbywcy, a następstwo prawne osoby prawnej w razie ustania jej bytu prawnego powinno wynikać z wyraźnego przepisu prawa, to jednak w przypadku, gdy następuje utrata bytu prawnego zbywcy przedsiębiorstwa, brak takiego przepisu nie sprzeciwia się przyjęciu następstwa prawnego nabywcy przedsiębiorstwa, obejmującego wyraźnie wyodrębnione mienie zbywcy. W tym zakresie nabywca przedsiębiorstwa staje się następcą prawnym zbywcy, jednak nie z chwilą nabycia przedsiębiorstwa, ale z chwilą utraty przez zbywcę bytu prawnego (v. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2012 r. IV CSK 598/12). W realiach niniejszej sprawy zawarcie umowy sprzedaży nie spowodowało wstąpienia pozwanej Spółki Akcyjnej w następstwo pod tytułem ogólnym Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o. o. w upadłości likwidacyjnej. Pozwana spółka nie stała się następcą prawnym upadłego, wstępującym w jego ogół praw i obowiązków. Nie jest sporne, że nadal podmiot, którym jest upadły nadal istnieje i jako taki ma byt prawny. Pozwana spółka nie nabyła całego przedsiębiorstwa reprezentowanego przez pozwanego syndyka ale tylko zostały przeniesione na spółkę enumeratywnie wskazane w umowie składniki majątku. Dalej Sąd wskazuje, że treść art. 317 ust. 2 zd. 2 Prawa upadłościowego statuuje zasadę nabycia pierwotnego w postępowaniu upadłościowym. Wprost stanowi, że nabywca nie odpowiada za żadne zobowiązania upadłego, niezależnie czy powstały przed ogłoszeniem upadłości czy po nim. Ponadto nabycie przedsiębiorstwa następuje bez praw ciążących na przedsiębiorstwie jako całości, jak i na poszczególnych jego składnikach. Wobec tego nabywca przedsiębiorstwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania upadłego o charakterze osobistym i to bez względu na to, czy zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa powstały przed ogłoszeniem upadłości, czy też są wynikiem działań syndyka. W takiej sytuacji nawet jeśli hipotetycznie uznać, że upadły reprezentowany przez pozwanego syndyka miał zobowiązanie do wykupywania ulgowych usług transportowych, to nie przechodzi ono na nabywcę – (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W..

Odnosząc się do samego nabycia przedsiębiorstwa upadłego przez (...) S.A. Sąd zważył, że nie może być mowy o solidarności w zakresie zobowiązań na podstawie art. 55⁴ k.c. Zgodnie z tym artykułem nabywca przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa, chyba że w chwili nabycia nie wiedział o tych zobowiązaniach, mimo zachowania należytej staranności. Odpowiedzialność nabywcy ogranicza się do wartości nabytego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa według stanu w chwili nabycia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela. Odpowiedzialności tej nie można bez zgody wierzyciela wyłączyć ani ograniczyć. Przepis ten w stanie prawnym obowiązującym w dniu 13 lipca 2018 roku nie znajdował zastosowania przy sprzedaży przedsiębiorstwa w postępowaniu upadłościowym, ponieważ nabycie to ma charakter pierwotny. Sąd natomiast rozważył zasadność tego czy może mieć zastosowanie w tej sprawie przejście zakładu pracy w rozumieniu Kodeksu pracy.

W dniu 13 lipca 2018 roku pozwany syndyk masy upadłości spółki Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. zawarł umowę sprzedaży przedsiębiorstwa na rzecz kupującego, jakim jest pozwany (...) S.A. z siedzibą w W.. Wobec tego doszło, w ocenie Sądu, do przejścia części zakładu pracy na nowego pracodawcę

w rozumieniu art. 23¹ § 1 KP. Z treści § 1 pkt 1 wynika wprost, że przedmiotem sprzedaży jest wchodzący w skład masy upadłości zespół składników materialnych tworzących przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ KC. Takie przedsiębiorstwo należy rozumieć na gruncie przepisów Kodeksu pracy jako zakład pracy. Nie doszło jedynie do przeniesienia enumeratywnie wskazanych w umowie praw i rzeczy, w rzeczywistości bowiem doszło do przeniesienia zakładu pracy, na który składają się te, wymienione w akcie notarialnym, prawa i rzeczy. Wobec powyższego należy stosować w niniejszej sprawie przepisy art. 23¹ KP. Z dniem 8 października 2019 roku weszła w życie zmiana ustawy prawo upadłościowe, wprowadzająca art. 317 ust. 2a, zgodnie z którym przepis art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy stosuje się odpowiednio. Z treści zaś art. 9 ust. 1 ustawy zmieniającej (ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 roku o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2019r., poz. 1802) wynika, że w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyjątkiem art. 315, art. 317, art. 320, art. 330a i art. 334 ustawy zmienianej w art. 1, które stosuje się w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Wobec powyższego należy uznać, że ustawodawca rozstrzygnął wątpliwości co do stosowania art. 23¹ KP w przypadku nabywania przedsiębiorstwa w toku postępowania upadłościowego na korzyść stosowania odpowiedniego przepisów Kodeksu pracy. W niniejszej sprawie doszło, w ocenie Sądu, do przejęcia części zakładu pracy, a nie całego zakładu pracy. Wobec tego (...) S.A. przejęła część zakładu pracy, a więc należy rozważyć, czy zastosowanie do odpowiedzialności za zobowiązania wobec powódki znajdzie art. 23¹ §2 KP. Zgodnie z tą regulacją za zobowiązania wynikające ze stosunku pracy, powstałe przed przejściem części zakładu pracy na innego pracodawcę, dotychczasowy i nowy pracodawca odpowiadają solidarnie. Zgodnie z poglądem wyrażonym w orzecznictwie artykuł 23¹ § 2 KP stanowi konsekwencję przejścia zakładu pracy na nowego pracodawcę. Kreuje odpowiedzialność solidarną dotychczasowego i nowego pracodawcy jedynie w tych przypadkach, w których nowy pracodawca staje się pracodawcą dla pracownika "przechodzącego". Nie istnieje natomiast solidarność odpowiedzialności w odniesieniu do tych zobowiązań, które nie wiążą się z przechodzącymi pracownikami (vide wyrok SN z dnia 20 stycznia 2014 roku, sygn. akt II PK 118/13). Przejmujący pracodawca staje się stroną z mocy prawa jedynie w dotychczasowych stosunkach pracy, które istnieją w dacie przejścia zakładu pracy. Jedynie w przypadku spełnienia przesłanek z art. 23¹ § 1 k.p. ma wprost zastosowanie art. 23¹ § 2 k.p., który stanowi, że za zobowiązania wynikające ze stosunku pracy, powstałe przed przejściem części zakładu pracy na innego pracodawcę, dotychczasowy i nowy pracodawca odpowiadają solidarnie (vide wyrok SN z dnia 24 stycznia 2013 roku, sygn. akt III PK 23/12). Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika, że żaden z powodów nie był w dacie zawarcia umowy sprzedaży przedsiębiorstwa pracownikiem (...) Sp. z o.o. Wobec tego nie mogło dojść i nie doszło do przejęcia ich jako pracowników. Ponadto nowy nabywca nie jest odpowiedzialny za zobowiązania (...) Sp. z o.o. ponieważ takie zobowiązania nie zostały enumeratywnie wymienione w umowie sprzedaży przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ k.c. Nie był na jakiegokolwiek podstawie zobowiązany wobec powodów do dokonywania na ich rzecz określonych czynności, zawierania umów, ponieważ nie byli oni pracownikami przejmowanego Przedsiębiorstwa – zakładu pracy.

Mając na uwadze powyższe okoliczności stwierdzić należy, że legitymowanym biernie do występowania w sprawie w charakterze pozwanego był wyłącznie Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W.. Wobec czego roszczenie przeciwko (...) S.A. podlegało oddaleniu, z uwagi na brak legitymacji biernej do występowania w sprawie w charakterze pozwanego.

Należy podnieść, że powód Z. B. przeszedł na emeryturę z dniem 26 lipca 2016 roku (będąc zatrudnionym w PNI). J. D. zakończył pracę z dniem 31 lipca 2012 roku w związku z porozumieniem stron i skorzystania z porozumienia tzw. (...) w związku z redukcją zatrudnienia, a od 1 sierpnia 2012 roku miał prawo do świadczenia przedemerytalnego (w momencie odejścia zatrudniony w PNI). W. K. zakończył pracę z dniem 28 kwietnia 2011 roku w związku z przejściem na emeryturę (zatrudniony w momencie odejścia w PNI). A. R. zakończył pracę z dniem 26 kwietnia 2014 roku w związku z przejściem na emeryturę (zatrudniony w momencie odejścia w PNI). Natomiast K. T. zakończył pracę z dniem 31 października 1999 roku w związku z przejściem na emeryturę (zatrudniony w momencie odejścia w (...) Zakład (...) w W. ul. (...)).

Bezspornym pozostaje, że Przedsiębiorstwo (...) powstało 1 lutego 2007 roku w wyniku połączenia Przedsiębiorstwa (...) w K. oraz Zakładów (...) w: R., S. i W.. Powodowie zostali wcześniej zatrudnieni w przedsiębiorstwie państwowym (...), które podlegało licznym zmianom organizacyjnym oraz przekształceniom.

W przypadku powoda K. T. pozwany syndyk (...) Sp. z o.o. podniósł zarzut braku legitymacji biernej po stronie pozwanej. Pozwany syndyk podnosił, że powód nigdy nie pracował w (...) Sp. z o.o. i nie łączył go ze spółką żaden stosunek prawny. Jak wynika z ustaleń Sądu, zakład w którym zatrudniony był K. T. - (...) Zakład (...), wskutek przekształceń wszedł ostatecznie w skład Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. Przedmiotowe porozumienie z 2013 roku dotyczy (...) Sp. z o.o. jako pracodawcy, co również jest niesporne. Jednakże nie wyklucza to zobowiązania następcy prawnego (...) Zakład (...), czyli (...) Sp. z o.o. jako podmiotu figurującego w Załączniku nr 2 do porozumienia, jako strony ewentualnie legitymowanej do wykupywania biletów. Ponadto jak wynika z poświadczenia (k.8), powód był uprawniony do wykupu dla niego - jako emeryta - na 2013 rok usługi transportowej z ulgą w klasie 2 w wysokości 99%. Jako spółkę wskazano Przedsiębiorstwo (...). W tym kształcie zarzut pozwanego odnośnie braku legitymacji biernej okazał się bezzasadny.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego "Polskie Koleje Państwowe" (Dz. U. nr 84 poz. 948 ze zm.; dalej jako ustawa) przedsiębiorstwo (...) zostało przekształcone w (...) Państwowe SA, która to Spółka w trybie art. 14 i n. utworzyła szereg spółek, w tym Przedsiębiorstwo (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W.. Powoływana ustawa również z treści art. 74b odnosiła się do uprawnień z tytułu ulgowych przejazdów, o których mowa w art. 74a, wskazując że owe uprawnienia dla emerytów i rencistów, byłych pracowników (...), na zasadach określonych w zakładowym układzie zbiorowym obowiązującym w spółce, przejmuje spółka, która przejęła działalność jednostki organizacyjnej (...), w której pracownik był zatrudniony bezpośrednio przed przejściem na emeryturę lub rentę (art. 74a). Tym samym, jeśli chodzi o powoda K. T., który odszedł z pracy na rentę kolejową przed wejściem w życie ustawy z 2000 r., Sąd stwierdził, że działalność jednostki, w której pracował powód, przejęło Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. w W., z której to zaś odeszli na emeryturę kolejową pozostali występujący w niniejszej sprawie powodowie. Do czasu obowiązywania układu zbiorowego, określającego zasady wykupywania ulg kolejowych, a więc do 2012 roku, świadczenia z tego tytułu wobec powodów realizował ten podmiot. Następnie po wypowiedzeniu układu zbiorowego, tego typu świadczenia były realizowane w oparciu o powołane przez powodów Porozumienie z 2013 roku, również przez zarządcę, gdyż spółka wówczas znajdowała się w upadłości układowej. Była również wskazana w załączniku jako pracodawca objęty porozumieniem. Dopiero w 2016 r. - po zmianie sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu na opcję obejmującą likwidację majątku dłużnika, (...) Spółki z o.o. odmówił realizacji przedmiotowych świadczeń, powołując się na powyżej wskazane okoliczności.

Natomiast odnośnie powoda J. D. Sąd zważył, że niezależnie od kwalifikacji porozumienia z dnia 27 listopada 2013 roku jako źródła prawa pracy lub braku takiej kwalifikacji, to również na podstawie porozumienia nie byłby uprawniony do wykupywania dla niego ulgowych usług transportowych. Jak wynika z ustaleń Sądu, stosunek pracy powoda ustał w wyniku skorzystania z możliwości zawarcia porozumienia stron w związku z art. 1 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Przyczyną ustania stosunku pracy było zawarcie porozumienia z upadłym. Jednak przyczyną zawarcia porozumienia nie było przejście na emeryturę, rentę lub świadczenie przedemerytalne. W porozumieniu z dnia 21 czerwca 2012 roku brak jest informacji o tym, że powód rozwiązuje stosunek pracy i zawiera w tym zakresie porozumienie z powodu uzyskania możliwości uzyskania świadczenia przedemerytalnego. Jediną przyczyną było skorzystanie z Porozumienia zawartego w (...) Sp. z o.o. z dnia 18 maja 2012 roku. Jak wynika z kolei § 2 ust 3 a-c Porozumienia zawartego w dniu 27 listopada 2013 roku, warunkiem uznania za emeryta kolejowego jest uznanie, że stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę lub uprawnienie emerytalne nabył po okresie pobierania świadczenia przedemerytalnego lub uprawnienie emerytalne nabył po okresie pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy. Przyczyną ustania stosunku pracy musi być zdarzenie związane z możliwością uzyskania uprawnień emerytalnych lub przedemerytalnych. W przypadku powoda uzyskanie uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego nie było przyczyną rozwiązania stosunku pracy. Wobec powyższego do powoda J. D. nie może

mieć zastosowania porozumienie z 27 listopada 2013 roku, niezależnie od jego charakteru bycia lub nie źródłem prawa pracy.

Istotą tego postępowania było rozstrzygnięcie o żądaniu pięciu powodów, którzy jako byli pracownicy (...) S.A. w W. i Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o. o. w upadłości likwidacyjnej w W., domagali się zobowiązania pozwanych do sprzedaży na ich rzecz ulgowych usług transportowych zgodnie z „Porozumieniem w sprawie ulgowych usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów” zawartym dniu 27 listopada 2013 roku.

Wobec tego w tej sprawie kwestią ustalenia Sądu było to, czy powodowie z powyższego porozumienia lub na podstawie jakichkolwiek przepisów prawa materialnego, w tym prawa pracy, mają prawo do dochodzenia takiego zobowiązania. Każde szczegółowe roszczenie musi mieć swoje umocowanie w normie materialnoprawnej znajdującej się w określonym akcie prawnym. W pierwszej kolejności Sąd rozważył, czy powodowie oparli swoje roszczenia o przyznanie ulgowych usług transportowych na normie prawnej wynikającej ze źródła prawa jakim jest – w ich ocenie – przedmiotowe porozumienie zawarte w dniu 27 listopada 2013 roku.

Zgodnie z art. 9 § 1 k.p., ilekroć w Kodeksie pracy jest mowa o prawie pracy, rozumie się przez to przepisy Kodeksu pracy oraz przepisy innych ustaw i aktów wykonawczych, określające prawa oraz obowiązki pracowników i pracodawców, a także postanowienia układów zbiorowych pracy i innych opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów i statutów określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy. Na podstawie powyższego można wyróżnić dwa rodzaje źródeł prawa pracy, tj. powszechne (tzw. typowe) źródła prawa pracy oraz swoiste (tzw. specyficzne) źródła prawa pracy. Podział taki wynika z odmiennego charakteru prawnego tych grup oraz usytuowania ich w hierarchii źródeł aktów prawnych. Do specyficznych źródeł prawa pracy zaliczamy: układy zbiorowe pracy, inne porozumienia zbiorowe, regulaminy i statuty. Żeby uznać jakiegokolwiek porozumienie za źródło prawa pracy muszą być spełnione dwa warunki, tj. merytoryczność (muszą one określać prawa i obowiązki stron stosunku pracy) oraz formalność (muszą one być oparte na ustawie). Odnośnie merytoryczności Sąd zważył, że można wyróżnić dwie jej przesłanki, tj. wymóg konkretności postanowienia danego aktu (sformułowanie w nim zawarte musi być na tyle precyzyjne, by dało się na tej podstawie odkodować treść uprawnienia lub obowiązku pracownika oraz pracodawcy i w efekcie wywieść określone żądania stron) oraz zawarte w danym akcie postanowienia określające prawa i obowiązki stron stosunku pracy muszą pochodzić od podmiotu wyposażonego w kompetencje do podejmowania wiążących dla pracodawcy decyzji (np. pracodawca działający sam albo z przedstawicielstwem pracowniczym). Kolejnym warunkiem jest wymóg oparcia na ustawie. Oparcie na ustawie oznacza, że w przepisie rangi ustawowej przewidziane jest wydanie danego aktu.

Na podstawie analizy całego porozumienia, a także jego poszczególnych zapisów, w ocenie Sądu porozumienie z 27 listopada 2013 roku nie stanowi źródła prawa pracy na podstawie art. 9 § 1 k.p. W doktrynie podnosi się, że nie jest możliwe przyjęcie, że wszystkie porozumienia zbiorowe mają "oparcie ustawowe" w tym przepisie, bowiem należy go traktować jedynie jako generalną gwarancję dla partnerów socjalnych do zawierania porozumień zbiorowych. Natomiast w art. 9 § 1 k.p. chodzi o wyraźne określenie w ustawie dopuszczalności zawarcia konkretnego rodzaju porozumienia zbiorowego. Wynika z tego, że wśród zakładowych porozumień zbiorowych występują porozumienia spełniające przesłanki z art. 9 § 1 k.p., a więc zaliczane do źródeł prawa pracy, oraz porozumienia, które nie mogą być traktowane jako źródło prawa pracy. Ustalenie to jest istotne w aspekcie rozważań dotyczących sankcji z tytułu nieprzestrzegania postanowień porozumienia zbiorowego, a także mocy wiążącej i możliwości dochodzenia roszczeń na podstawie jego postanowień. Co do zasady wszystkie porozumienia zbiorowe są wiążące dla stron, które je zawarły. W przypadku porozumień normatywnych jest to wniosek oczywisty. Za przyjęciem wiążącego charakteru pozostałych porozumień przemawiają argumenty natury celowościowej. Przyjęcie, że pozostałe porozumienia nie mają mocy wiążącej, pozbawiałoby sensu ich zawieranie.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania wskazać należy, że porozumienie z dnia 27 listopada 2013 r., jako że nie jest oparte wprost bezpośrednio na ustawie, jest szczególnego rodzaju nienazwaną umową zbiorowego prawa pracy.

Indywidualne roszczenia pracowników mające swoje źródło w takiej umowie, wynikają z możliwości potraktowania jej - zgodnie z art. 300 k.p. - jako umowy na rzecz osoby trzeciej (art. 393 k.c.). Art. 393 § 1 kodeksu cywilnego stanowi, że jeżeli w umowie zastrzeżono, że dłużnik spełni świadczenie na rzecz osoby trzeciej, osoba ta, w braku odmiennego postanowienia umowy, może żądać bezpośrednio od dłużnika spełnienia zastrzeżonego świadczenia. § 2 tego przepisu: zastrzeżenie co do obowiązku świadczenia na rzecz osoby trzeciej nie może być odwołane ani zmienione, jeżeli osoba trzecia oświadczyła którejkolwiek ze stron, że chce z zastrzeżenia skorzystać. § 3 tego przepisu: dłużnik może podnieść zarzuty z umowy także przeciwko osobie trzeciej.

Na podstawie takiej umowy pracownicy, nie będący stroną porozumienia, mogą żądać spełnienia przyrzeczonego świadczenia bezpośrednio od pracodawcy, jako podmiotu, który przyjął na siebie w umowie socjalnej z zakładową organizacją związkową obowiązek takiego świadczenia na rzecz pracowników. Jednakże nie mogą tego żądać na podstawie art. 9 § 1 k.p. i przepisów prawa pracy. Ponadto Sąd wskazuje, że aby był spełniony wymóg z tego przepisu, porozumienie zbiorowe musi być zawarte przez dwa podmioty, z jednej strony muszą to być pracownicy (lub reprezentujące ich organizacje związkowe lub ponadzakładowe porozumienia związków zawodowych), a po drugiej stronie pracodawca, grupa pracodawców czy potencjalni zainteresowani (inwestorzy). Prawo do zawierania porozumień przez związki zawodowe z pracodawcami i ich organizacjami wynika wprost z art. 59 ust. 2 Konstytucji RP. Tymczasem porozumienie zawarte w dniu 27 listopada 2013 roku było zawarte jedynie pomiędzy związkiem pracodawców kolejowych (w tym (...) Sp. z o.o. w upadłości układowej) oraz pomiędzy poszczególnymi spółkami oferującymi przewozy pasażerskie, kolejowe. Stroną rzeczonożego porozumienia nie byli pracownicy lub związki zawodowe, dlatego to porozumienie nie jest źródłem prawa pracy w rozumieniu art. 9 k.p. Zawarte porozumienie co prawda aktualnie nadal jest obowiązujące, jednak nie może stanowić źródła prawa pracy i tym samym nie może stanowić o możliwości domagania się przez powodów wykupywania na ich rzecz ulgowych usług transportowych.

Kolejną istotną kwestią niniejszej sprawy był szczególny charakter samego żądania przyznania ulg w związku z usługami transportowymi. W zbiorowym prawie pracy takie roszczenia oparte są na tzw. „pakietach socjalnych”, „świadczeniach socjalnych”, przyznawanych przez porozumienia zbiorowe. Często stroną takich pakietów są podmioty niebędące pracodawcą. W wyroku z 29 czerwca 2005 r., II PK 344/04, OSNP 2006, Nr 9- 10, poz. 152 Sąd Najwyższy stwierdził, m.in. że porozumienie - pakiet socjalny - zawarte między związkami zawodowymi działającymi w spółce akcyjnej a inwestorem - przyszłym nabywcą większości akcji tej spółki - nie jest porozumieniem zbiorowym, zawierającym przepisy prawa pracy w rozumieniu art. 9 k.p. Podobne stanowisko wyrażono w następujących orzeczeniach SN: wyrok z 25 maja 2005 r., I PK 228/04, OSNP 2006, Nr 3- 4, poz. 37 oraz z 30 maja 2001 r. I PKN 435/00, OSNP 2003, Nr 7, poz. 175. Dodatkowo Sąd Najwyższy w innym orzeczeniu wskazał jednoznacznie, że nadanie charakteru źródła prawa wymaga zatem inkorporowania treści pakietu socjalnego do układu zbiorowego pracy lub innego aktu obowiązującego u pracodawcy (zob. wyrok z 12 grudnia 2001 r., I PKN 729/00, OSNP 2003, Nr 23, poz. 568). W innych orzeczeniach, odmiennie nie odmawiał zakwalifikowania pakietów socjalnych jako źródła prawa pracy w rozumieniu art. 9 k.p., ale tylko jeśli były one zawierane przez podmiot, który stał się pracodawcą albo też był podmiotem względem pracodawcy nadrzędnym lub dominującym (zob. np. wyrok z 28 kwietnia 2005 r., I PK 214/04, OSNP 2006, Nr 1- 2, poz. 8; wyrok z 12 sierpnia 2004 r., III PK 38/04, OSNP 2005, Nr 4, poz. 55; uchwała w siedmioosobowym składzie z 23 maja 2006 r., III PZP 2/06, OSNP 2007, Nr 3- 4, poz. 38; wyrok z 29 stycznia 2008 r., II PK 146/07, OSNP 2009, Nr 7- 8, poz. 87; wyrok z 9 stycznia 2006 r., III PK 42/06, OSNP 2007, Nr 17- 18, poz. 244).

Warunkiem koniecznym do uznania porozumienia zbiorowego zawieranego przez inny podmiot, niż pracodawca, za źródło prawa pracy jest istnienie pewnej zależności pomiędzy tym podmiotem, a pracodawcą. W tej sprawie brak jest takiej zależności. Z akt sprawy wynika, że porozumienie z dnia 27 listopada 2013 roku zostało zawarte między Związkiem (...) a przewoźnikami. Członkiem tego związku było Przedsiębiorstwo (...) i jako takie było pracodawcą i stroną porozumienia. Porozumienie zostało zawarte przez osoby reprezentujące Związek, nie PNI. Z analizy statutu związku (k. 66-71verte) wynika, że nie jest to podmiot dominujący wobec PNI lub podmiot posiadający jakiegokolwiek władztwo nad tą spółką. Jest to związek mający na celu ochronę praw i interesów zrzeszonych członków, wobec związków zawodowych, organów władzy i administracji państwowej oraz organów samorządu terytorialnego. Posiada

własne organy, a członkostwo w nim nie jest obligatoryjne (także dla PNI). W takiej sytuacji to porozumienie, skoro nie zostało zawarte przez upadłego bezpośrednio, tylko przez związek zrzeszający pracodawców kolejowych, nie jest porozumieniem z art. 9 k.p. Dodatkowo znajduje to potwierdzenie w zawieranych umowach przez (...) Sp. z o.o. w upadłości układowej z (...) na podstawie porozumienia z 27 listopada 2013 roku (k. 50-55verte). W takiej sytuacji należy uznać, że porozumienie ma ramowy charakter, z którego powodowie nie mogą na podstawie art. 9 k.p. wywodzić swoich roszczeń.

Również żądania wywodzonego przez powodów nie można dopatrywać w art. 74a i 74b cytowanej wyżej ustawy. Sąd rozpoznając sprawę miał do czynienia ze szczególnym rodzajem podmiotu – (...), z których zostało następnie wyodrębnione wskutek przekształceń (...) Sp. z o.o., a którego komercjalizację i restrukturyzację normuje specjalna ustawa, tj. ustawa z dnia 8 września 2000 r. która została wyżej przywołana. Powyższe powoduje, że część zapewnianych świadczeń socjalnych ma swoje umocowanie w tej ustawie. Według art. 74a ww. ustawy, działalność socjalną dla emerytów i rencistów, będących byłymi pracownikami i ich rodzin, prowadzą, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, spółki utworzone na podstawie art. 14, 15 i 19 oraz spółki, o których mowa w art. 78a, z wyłączeniem wskazanym w ustawie. Przepis art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych stosuje się odpowiednio (§ 1). Działalność, o której mowa w ust. 1, przejmuje spółka, która przejęła działalność jednostki organizacyjnej (...), w której pracownik był zatrudniony bezpośrednio przed przejściem na emeryturę lub rentę (§ 2). Natomiast art. 74b ustawy stanowi, że spółki wykupują dla emerytów i rencistów byłych pracowników (...) i ich rodzin uprawnienia do ulgowych kolejowych świadczeń przejazdowych, na zasadach określonych w zakładowym układzie zbiorowym obowiązującym w spółce.

Zatem ww. art. 74b ustawy wprost przewiduje, że źródłem prawa do uprawnienia do ulgowych kolejowych świadczeń przejazdowych może być jedynie układ zbiorowy pracy, którym niewątpliwie nie jest przedmiotowe porozumienie z 2013 roku.

Na etapie postępowania przed Sądem pozwany syndyk wskazywał, że w Przedsiębiorstwie obowiązywał układ zbiorowy, ale uległ on rozwiązaniu z dniem 31 sierpnia 2012 r. i w konsekwencji nie można zastosować ww. art. 74a ustawy. Jest to prawda i twierdzenie w pełni uprawnione, co zostało potwierdzone w toku postępowania oraz nie było okolicznością sporną

W niniejszej sprawie w 2013 r. zawarto porozumienie zbiorowe, niebędące jednak układem zbiorowym, a którego wymóg istnienia stawia powyższy przepis. Przepisu art. 74a i 74b ww. ustawy nie można wyklądać w sposób rozgrzeszający, gdyż z jego literalnego brzmienia wynika, że upewnienia (których powodowie dochodzą) mogą być ukształtowane tylko w układzie zbiorowym. Taki układ u upadłego, którym zarządza pozwany syndyk, nie obowiązuje, ponieważ ten z dnia 12 marca 2008 roku został wypowiedziany przez pracodawcę z dniem 29 lutego 2012 roku.

Ostatecznie należy też podnieść, że z dniem 12 lipca 2018 roku Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. w upadłości likwidacyjnej zostało wykreślone spośród członków zwyczajnych Związku (...), tj. podmiotu, który podpisał przedmiotowe porozumienie z 27 listopada 2013 roku.

Należy też rozważyć, czy powodowie w istocie wnoszą o zobowiązanie S. do złożenia oświadczenia w trybie art. 64 k.c., czy też ich roszczenie ma charakter odszkodowawczy. Jeśli bowiem w istocie powodowie roszczą w trybie art. 64 k.c. to wskazać należy, że wątpliwe jest z czego wywodzą oni swoje roszczenie i co miałyby stanowić dla S. źródło tego obowiązku. Zgodnie bowiem z art. 64 k.c. prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie. Zaznaczyć przy tym należy, że art. 64 k.c. nie jest źródłem roszczenia. Ustawodawca stwierdza w nim jedynie, jakie skutki materialnoprawne wywołuje prawomocne orzeczenie Sądu, w którym wprost lub w sposób dorozumiany stwierdzono obowiązek złożenia oznaczonego oświadczenia woli. Aby zatem możliwe było uwzględnienie roszczenia sformułowanego w oparciu o art. 64 k.c. konieczne jest wykazanie istnienia źródła tego roszczenia. Wskazać bowiem należy, że stosownie do poglądu judykatury, wyrażonego m.in. w wyroku Sądu Apelacyjnego W Warszawie z dnia 23 czerwca 2015r., VI ACa 1260/14

„przepis art. 64 k.c. nie stanowi samodzielnej podstawy prawnej powództwa o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli. Takie roszczenie może być kierowane w tym trybie do Sądu tylko wtedy, gdy wynika z umowy, jednostronnej czynności prawnej lub z przepisów ustawy”.

Analizując roszczenia powodów stwierdzić należy, że w ramach obowiązującego systemu prawa materialnego, brak jest przepisu rangi ustawowej, który uprawniałby ich do skutecznego formułowania takiego roszczenia. Jeżeli nawet przyjąć, że takowe roszczenie można by wywodzić w oparciu o postanowienia ustawy z dnia 8 września 2000r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...), to w rachubę mógłby wchodzić wyłącznie przepis art. 74b. Przepis ten nie może stanowić podstawy prawnej roszczenia powodów, albowiem nie dotyczy (...) sp. z o.o. Zdaniem Sądu upadły nie należy do kręgu podmiotów, do których odnosi się ten przepis, albowiem (...) sp. z o.o. nie stanowi spółki utworzonej na podstawie art. 14, 15 i 19, ani spółki o których mowa w art. 78a ustawy, zaś powodowie nie przedłożyli żadnych dowodów na wykazanie tej okoliczności.

Ponadto gdyby nawet przyjąć, że w istocie adresatem zobowiązania wyrażonego w tym przepisie może być (...) sp. z o.o., zaś powodowie wykazali swe uprawnienie do kreowania roszczeń w oparciu o ten przepis, to dodatkowo należy zwrócić uwagę na następującą okoliczność. Wskazać bowiem należy, że zgodnie z rzeczoną regulacją, „Spółki ... wykupują dla emerytów i rencistów byłych pracowników (...) i ich rodzin uprawnienia do ulgowych kolejowych świadczeń przejazdowych, na zasadach określonych w zakładowym układzie zbiorowym obowiązującym w spółce”. Z brzmienia powyższej normy jednoznacznie wynika, że wykup świadczeń ulgowych przez danego pracodawcę objętego co do zasady tą regulacją jest obligatoryjny wyłącznie gdy takie świadczenie zostało przewidziane w obowiązującym aktualnie u pracodawcy zakładowym układzie zbiorowym pracy. Tymczasem (...) z dnia 12 marca 2008r., został wypowiedziany przez pracodawcę uchwałą z dnia 29 lutego 2012r., ze skutkiem na dzień 31 sierpnia 2012r. i od tego momentu nie obowiązywał w spółce.

Powód J. D. w toku postępowania wskazał, że jedną z podstaw prawnych, z których wywodzi roszczenia przeciwko pozwanym, jest art. 189 k.p.c. Zgodnie z tą regulacją powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny jest to interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych (por. T. Rowiński, *Interes prawny w procesie cywilnym i w postępowaniu nieprocesowym*, Warszawa 1971, s. 22; por. także E. Budna, *Glosa do orzeczenia SN z dnia 19 kwietnia 1988 r.*, III CZP 26/88, OSP 1991, z. 1, s. 9 i n. oraz wyrok SA w Poznaniu z dnia 15 kwietnia 1999 r., I ACa 1046/98, OSA 1999, nr 11–12, poz. 49; wyrok SN z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 252/11, OSNC 2012, nr 10, poz. 120; wyrok SN z dnia 15 maja 2013 r., III CSK 254/12, LEX nr 1353202), a w przypadku ustalania praw czy stosunków prawnych występuje z reguły (ale nie tylko) wtedy, gdy istnieje niepewność tego prawa lub stosunku prawnego zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych. Powództwo o ustalenie prawa lub stosunku prawnego jest możliwe nie tylko wtedy, gdy interes prawny wynika z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, ale także w sytuacji, gdy zmierza do zapobieżenia temu zagrożeniu (por. wyrok SN z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 33/09, OSNC-ZD 2010, nr B, poz. 47; wyrok SN z dnia 18 marca 2011 r., III CSK 127/10, OSNC-ZD 2012, nr A, poz. 17; wyrok SN z dnia 29 marca 2012 r., I CSK 325/11, LEX nr 1171285).

Powód musi udowodnić w procesie o ustalenie, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między tymi stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu, tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania (por. wyrok SN z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 33/09, OSNC-ZD 2010, nr B, poz. 47).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że podstawą żądania opartego o art. 189 k.p.c. jest wykazanie interesu prawnego. Interes prawny jako taki musi istnieć obiektywnie, być możliwym do stwierdzenia, że tylko ustalenie na tej podstawie usunie stan niepewności niedający się uregulować lub rozwiązać w żaden inny sposób. W przypadku roszczenia o zobowiązanie do wykupywania ulg na usługi transportowe powód, jak także i inni powodowie niezależnie od podnoszonych podstaw prawnych, nie mieli interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. Powodowie mogli dążyć do osiągnięcia swojego celu na drodze powództwa o świadczenia. Sąd w tym zakresie zgadza się z pozwanym

syndykiem, że taki charakter mają powództwa złożone przez powodów. Powodowie w tej sprawie mogli dochodzić nie tyle ustalenia, co spełnienia świadczenia i w rzeczywistości tego dochodzili. Nie wnosili o zniesienie stanu niepewności rozumianego jako ustalenie w trybie art. 189 k.p.c., ponieważ w przypadku wykupywania ulgowych usług transportowych nie ma takiego stanu niepewności. Podstawą do dochodzenia przez powodów swoich roszczeń było działanie S., który zaprzestał wykupowania tych usług. W tym zakresie nie było żadnej niepewności, ponieważ syndyk uczynił to na podstawie konkretnych przepisów prawa, powołując się na określone przesłanki. Z powyższych względów powództwo na podstawie art. 189 k.p.c. również podlegało oddaleniu.

Gdyby przyjąć, że powodowie w istocie wysuwają żądanie o charakterze odszkodowawczym to wskazać należy, że do uwzględnienia takiego roszczenia koniecznym byłoby wykazanie przesłanek odpowiedzialności PNI w postaci szkody i jej wysokości. Z treści pozwów wynika, że powodowie domagają się przyznania ulgowych usług transportowych dla emerytów kolejowych. Jeżeli zatem powodowie domagaliby się naprawienia uszczerbku majątkowego, jaki odnieśli na skutek nie przyznania tych świadczeń, winni wykazać powstanie szkody i jej wysokość. Zgodnie z reżimem odpowiedzialności kontraktowej, przedstawionym w art. 471 k.c., dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Odpowiedzialność kontraktowa znajduje zastosowanie w stosunkach między wierzycielem i dłużnikiem, którzy są stronami określonego stosunku zobowiązaniowego, przez co w tych okolicznościach należałoby rozumieć stosunek pracy.

Odpowiedzialność kontraktowa dłużnika powstaje, jeżeli spełnione zostaną następujące przesłanki:

- a) niewykonanie bądź nienależyte wykonanie zobowiązania (naruszenie zobowiązania),
- b) fakt poniesienia szkody,
- c) związek przyczynowy pomiędzy niewykonaniem bądź nienależytym wykonaniem zobowiązania a szkodą.

W związku z powyższym, w przypadku sformułowania roszczeń przez powodów w oparciu o reżim odpowiedzialności kontraktowej, winni wykazać powstanie szkody majątkowej w swym majątku oraz wysokość tej szkody. Konieczne byłoby także udowodnienie, że powstała szkoda była wywołana niewykonaniem, bądź nienależytym wykonaniem zobowiązania (naruszeniem zobowiązania), jak również konieczne byłoby istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy tym zdarzeniem a poniesioną szkodą.

Tymczasem powodowie nie podnieśli samej okoliczności powstania szkody, ani tym bardziej nie wykazali jej wysokości. Nie wskazali także jakie zdarzenie wywołało szkodę, ani tym bardziej nie dowiedli, że pomiędzy tym zdarzeniem a szkodą wystąpił adekwatny związek przyczynowy – skutkowy, który jest konieczną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej. Związek przyczynowy zachodzi wtedy, gdy w zestawie wszystkich przyczyn i skutków mamy do czynienia jedynie z takimi przyczynami, które normalnie powodują określone skutki. Nie wystarczy więc stwierdzić istnienie związku przyczynowego jako takiego (J. Gudowski, Kodeks Cywilny, Komentarz, Księga trzecia, Zobowiązania, LexisNexis 2013).

Gdyby powodowie formułowali swe roszczenie w oparciu o art. 471 k.c., to ich powództwa byłyby nieuzasadnione co do zasady oraz co do wysokości, albowiem powodowie nie wykazali istnienia obligatoryjnych przesłanek warunkujących powstanie roszczenia z tytułu odpowiedzialności kontraktowej.

Jeżeli zaś powodowie formułowaliby swoje roszczenie w oparciu o odpowiedzialność deliktową (art. 415 k.c. i nast.), to wskazać należy, że odpowiedzialność deliktowa dłużnika powstaje, jeżeli spełnione zostaną następujące przesłanki:

- a) szkoda wierzyciela w postaci uszczerbku majątkowego;
- b) bezprawność czynu;
- c) związek przyczynowy między czynem a poniesioną szkodą.

Mając na względzie uwagi poczynione na tle odpowiedzialności kontraktowej, należy bezsprzecznie stwierdzić, że powodowie także nie wykazali istnienia obligatoryjnych przesłanek warunkujących powstanie roszczenia z tytułu odpowiedzialności deliktowej, a tym samym tak sformułowane roszczenie podlegałoby oddaleniu.

Mając na względzie wszelkie powyższe rozważania i ustalenia, Sąd w oparciu o wymienione przepisy uznał, że powództwa Z. B., J. D., W. K., A. R. i K. T. przeciwko (...) Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. oraz przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. podlegają oddaleniu.

W kwestii kosztów sądowych oraz kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Zdaniem Sądu w przedmiotowej sprawie zachodzi taki właśnie szczególny wypadek uzasadniający nie obciążanie powodów kosztami, pomimo że są oni stroną przegrywającą. Sąd nie obciążając ich kosztami wziął pod uwagę to, że po pierwsze przedmiotowa sprawa jest sprawą specyficzną, wywodzoną ze stosunku pracy. Powodowie nie mają wykształcenia prawniczego i nie mając rozeznania w przepisach przypuszczali zapewne, że ich powództwa są uzasadnione i ich żądania wykupywania biletów ulgowych zasługują na uwzględnienie. Tym bardziej, że zawarte w dniu 27 listopada 2013 roku Porozumienie w sprawie ulgowych usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających kolejowe świadczenia przedemerytalne nadal istnieje. Istnieją także zapisy ww. art. 74b ustawy z dnia 8 września 2000 roku o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...). Powodowie występowali w sprawie samodzielnie i nie korzystali z porad profesjonalnego pełnomocnika. Ponadto Sąd rozstrzygając o kosztach postępowania wziął również pod uwagę sytuację materialną powodów, fakt że są emerytami. Z kolei aktywność pełnomocników stron pozwanych ograniczyła się co do zasady do sporządzenia odpowiedzi na pozew. Poza tym Sąd miał na uwadze, że w sprawie przeprowadzone zostały tylko dwie rozprawy, a czynności podjęte w toku postępowania przez profesjonalnych pełnomocników nie były dla nich zbyt wymagające. Z poczynionych ustaleń wynika bowiem, że pozwani mieli już podobne sprawy sądowe, nie tylko w tutejszym Sądzie, w których zaistniał taki sam stan faktyczny, jak w przedmiotowej sprawie. Zaś sporządzane przez nich odpowiedzi na pozew są identyczne w sprawach, co tym bardziej uzasadnia odstąpienie od obciążania powodów kosztami.

Reasumując, mając na uwadze wynik procesu, na podstawie art. 97 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i art. 102 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. Sąd odstępuje od obciążania powodów Z. B., J. D., W. K., A. R. i K. T. kosztami sądowymi oraz kosztami procesu, gdyż nie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony i za takim rozstrzygnięciem przemawia w niniejszej sprawie zasada słuszności.